

رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی

دوره ۹، شماره ۳۵، زمستان ۱۴۰۰

ص ص: ۲۷-۹

طراحی مدل فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشجویان

هادی عبداللّهی^۱ - علی محمد صفانیا^{۲*} - مهدی نمازی زاده^۳ - شیوا آزادفدا^۴

۱. استادیار مدیریت ورزشی، گروه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دماوند، تهران، ایران. ۲. استادیار مدیریت ورزشی، گروه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران. ۳. دانشیار رفتار حرکتی، گروه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان، اصفهان، ایران. ۴. استادیار مدیریت ورزشی، گروه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران
(تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۷/۳۰، تاریخ تصویب: ۱۳۹۹/۱۱/۰۵)

چکیده

جلب مشارکت دانشجویان در ورزش‌های تفریحی دانشگاه، مستلزم داشتن یک مدل و نقشه نظام‌مند است. هدف این تحقیق طراحی مدل فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشجویان بود. این پژوهش جهت‌گیری کاربردی دارد و از نظر ماهیت داده‌ها، تحقیق آمیخته است. در بخش کیفی، هدف این پژوهش اکتشافی و در بخش کمی، استراتژی آن پیمایشی بود. جامعه آماری بخش کیفی، مدیران و اعضای هیئت‌علمی مرتبط با موضوع تحقیق بودند که ۲۲ نفر به روش نمونه‌گیری هدفمند سهمیه‌ای انتخاب شدند. جامعه آماری بخش کمی، شامل مدیران تربیت‌بدنی واحدهای دانشگاه آزاد به تعداد ۳۸۱ نفر بودند که با توجه به شرط حجم نمونه قابل کفایت جهت تحلیل عاملی، ۲۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. شیوه گردآوری داده‌های مرحله کیفی، کتابخانه‌ای و از طریق مصاحبه نیمه ساختاریافته تا حد رسیدن به اشباع نظری بود و در مرحله کمی داده‌ها از طریق پرسشنامه محقق ساخته که روایی صوری آن توسط خبرگان تأیید گردید گردآوری شد. جهت تحلیل کیفی متغیرهای پژوهش از روش دلفی و برای تجزیه و تحلیل داده‌های کمی از روش‌های آماری تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی، نیکویی برازش و فریدمن در نرم‌افزارهای SPSS و LISREL استفاده شد. نتایج نشان داد مدل تحقیق دارای سه بُعد رفتاری، سازمانی و محیطی با ۱۲ مؤلفه است. همچنین مدل دارای برازش مطلوب است. بین میانگین رتبه‌های ابعاد مدل ($P > 0.05$)، $\chi^2 = 5/891$ اختلاف معناداری وجود ندارد. مهم‌ترین مؤلفه بُعد رفتاری، عوامل ساختاری بودند که شامل: بُعد سازمانی، سازمان‌دهی و بُعد محیطی، اقتصادی بود. این مدل بیانگر آن است که مشارکت دانشجویان در ورزش‌های تفریحی دانشگاه، از زمینه‌های گسترده‌ای اثر می‌پذیرد که می‌بایست در تدوین راهبردها و سیاست‌ها، مدنظر مدیران ذی‌ربط قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی

دانشگاه آزاد اسلامی، عوامل رفتاری، عوامل سازمانی، عوامل محیطی، فعالیت‌های ورزشی تفریحی، مشارکت ورزشی.

مقدمه

در دنیای کنونی رشد فناوری و ماشینی شدن کارها، باعث کاهش تحرک و فعالیت جسمانی در محیط کار، خانه و حتی در اوقات فراغت شده است و موجب شده شیوه زندگی کم تحرک به صورت یک امر فراگیر درآید. این روند زندگی کم تحرک، زمینه‌ی بروز بسیاری از مشکلات و ناراحتی‌های جسمانی، روانی و اجتماعی را فراهم ساخته است (۲۳، ۲۰). بیماری‌های قلبی و عروقی، دیابت، پوکی استخوان، چاقی، همچنین بیماری‌های مرتبط با سلامت روان مانند افسردگی و استرس و اختلال در ارتباطات اجتماعی از جمله پیامدهای منفی کم تحرکی است (۲۲، ۱۹، ۲). یکی از راهکارهای پیشگیری و رفع کم تحرکی، داشتن سبک زندگی فعال و انجام فعالیت بدنی منظم و مستمر است (۲۱) و آنچه در زمینه‌ی انجام فعالیت‌های بدنی، حیاتی و بسیار مهم است، استمرار این گونه فعالیت‌ها است. چراکه حفظ فواید حاصل از انجام فعالیت بدنی و ورزش با حضور مقطعی، موردی و پراکنده حاصل نمی‌شود (۱). به همین دلیل جوامع پیشرفته و صنعتی همواره تلاش می‌کنند تا راه‌حل‌های مناسبی را برای مبارزه با بی تحرکی و تشویق و ترغیب افراد برای شرکت منظم و مستمر در فعالیت بدنی پیدا کنند. یکی از این رویکردها، ترویج ورزش‌های تفریحی در جامعه است. ورزش‌های تفریحی، مجموعه‌ای از فعالیت‌های ورزشی ساده و کم هزینه هستند که باهدف تفریح، نشاط و شادابی و تقویت قوای جسمانی و روانی انجام می‌شوند و شدت فعالیت در آن‌ها موردنظر نیست و امکان شرکت در آن‌ها برای هم افراد وجود دارد (۳). با توجه به اهمیت و فواید ورزش همگانی و تفریحی، کشورهای مختلف ترویج و گسترش آن را در دستور کار خود قرار داده‌اند. ولی در ایران علی‌رغم افزایش آگاهی عمومی مردم درباره اهمیت و فواید ورزش و عوارض و پیامدهای ناشی از بی تحرکی و وجود سازمان‌های متعددی

که هر کدام خود را به نوعی در قبال همگانی شدن ورزش مسئول می‌دانند، مانند فدراسیون ورزش‌های همگانی، شهرداری‌ها، آموزش و پرورش و ...، متأسفانه تعداد کمی از شهروندان در فعالیت‌های ورزشی شرکت می‌کنند (۲، ۱). دانشگاه‌ها نیز از این امر مستثنا نیستند. نتایج پژوهش‌های انجام شده حاکی از آن است که تمایل نداشتن به ورزش در میان دانشجویان به مسئله‌ای فراگیر تبدیل شده است و درصد کمی از دانشجویان از برنامه‌های ورزشی دانشگاه‌ها استقبال می‌کنند (۴). ورزش دانشگاهی بخش مهمی از نظام تعلیم و تربیت محسوب می‌شود و در تأمین سلامت جسمانی و روانی دانشجویان بسیار مؤثر است و در بین دانشجویان نیز از اهمیت ویژه و توجه خاصی برخوردار است (۸). ساعات زیادی از اوقات دانشجویان در زمان حضور در دانشگاه، بدون برنامه‌ریزی و با اتلاف وقت صرف می‌شود. بنابراین برنامه‌ریزی و مدیریت مناسب ورزش دانشگاهی می‌تواند زمینه مشارکت فعال دانشجویان در برنامه‌های ورزش تفریحی و همگانی دانشگاه را فراهم نموده و از این طریق ضمن تأمین و ارتقاء سطح سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی و ایجاد سبک زندگی فعال، اشاعه و ترویج ورزش تفریحی و همگانی در اجتماع را به دنبال داشته باشد، زیرا دانشگاه و دانشجویان از ارکان اساسی جوامع محسوب می‌شوند و نقش بسیار تأثیرگذاری در ساختار اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جامعه و توسعه آن به عهده دارند.

مطالعه برنامه‌های ورزشی دانشگاه‌های کشورهای توسعه یافته نشان می‌دهد ورزش همگانی و تفریحی در این دانشگاه‌ها از جایگاه و اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و راهبردها و سیاست‌های ویژه‌ای برای آن منظور شده است. به عنوان نمونه در دانشگاه چارلستون آمریکا انواع مختلف فعالیت‌های ورزشی- تفریحی وجود دارد که دانشجویان می‌توانند به دلخواه انتخاب و فعالیت نمایند. فضاها و امکانات ورزشی دانشگاه به طور کامل و آزاد، حتی در شب‌ها در

دسترس دانشجویان است. موسسه تکنولوژی ماساچوست آمریکا در ۳۳ رشته ورزشی فعالیت می‌کند. این دانشگاه دارای مرکز سلامتی و تندرستی شامل بخش‌های سنجش و ارزیابی سلامت جسمانی، قلبی و عروقی، ماساژ، اصول تغذیه، اصول علمی تمرین و برنامه تناسب‌اندام است. مرکز ورزشی و تفریحی دانشگاه تورنتو کانادا، مرکزی فعال برای کسانی است که به دنبال سبک زندگی سالم فعال هستند. این دانشگاه دارای درمانگاه پزشکی ورزشی است و خدمات فیزیوتراپی ورزشی، ماساژ درمانی ورزشی، پزشکی ورزشی، ارتوپدی و روانشناسی را ارائه می‌نماید. در دانشگاه کمبریج انگلستان انواع مختلف ورزش‌ها، نظیر ورزش‌های رقابتی، تفریحی، باشگاهی، آموزشی و تمرینی وجود دارد که همه افراد با هر نوع سلیقه می‌توانند در آن‌ها شرکت کنند. حتی برای دانشجویان معلول نیز برنامه‌های ورزشی پیش‌بینی شده است. بخش ورزشی دانشگاه کمبریج، دارای مرکز بهداشتی ورزشی، گروه مشاوره ورزشی، خدمات فیزیوتراپی، مشاوره سبک زندگی فعال، رژیم غذایی و تغذیه، سلامتی و تندرستی و روانشناسی ورزشی است. دانشگاه ملی سنگاپور و دانشگاه توکیو ژاپن دارای امکانات و فضاهای ورزشی متعدد و بی‌نظیر است که دانشجویان و کارکنان دانشگاه می‌توانند در روزها و ساعات مقرر، از آن‌ها استفاده نمایند.

در زمینه توسعه فعالیت‌های ورزشی تفریحی در دانشگاه‌ها تحقیقات متعددی انجام شده است که به چند نمونه اشاره می‌شود. نتایج پژوهش طاهرزاده و همکاران (۱۳۹۹) تحت عنوان "ارائه مدل پارادایمی توسعه ورزش همگانی دانشگاه آزاد اسلامی" نشان داد که منابع انسانی، مادی و مالی، تبیین‌کننده منابع سازمانی دانشگاه آزاد اسلامی برای توسعه ورزش همگانی و در نتیجه افزایش مشارکت قشر دانشگاهی در این دانشگاه هستند (۱۱). بنار (۱۳۹۷) در "طراحی مدل توسعه مشارکت ورزشی" نتیجه

گرفت که این مدل دارای چهار بعد محیطی، فردی، خدماتی و مدیریتی است. همچنین سه عامل مدیریتی، خدماتی و محیطی به ترتیب، دارای بیشترین تأثیر بر روی سطح فردی بودند (۲). یافته‌های حسینی و همکاران (۱۳۹۶)، نشان داد که مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر افزایش مشارکت ورزشی دانشجویان به ترتیب اولویت، عوامل مدیریتی، انگیزشی، اقتصادی، زیرساخت و اماکن ورزشی، اجتماعی و فرهنگی هستند (۵). حفظ اللسان (۱۳۹۵) در پژوهش خود تحت عنوان "طراحی و تبیین مدل توسعه ورزش همگانی دانشگاه‌های دولتی ایران" نشان داد که سطوح رفتاری، سازمانی و محیطی توانسته‌اند مدل توسعه ورزش همگانی دانشگاه‌های دولتی ایران را تبیین کنند. سطح سازمانی بیشترین سهم تبیین را در توسعه ورزش همگانی دانشگاه‌های دولتی داشت (۷). نتایج پژوهش ویلسون و همکاران (۲۰۱۹) نشان داد که سه عامل مهم سلامت و تندرستی، عوامل بین فردی و عوامل مالی و زمانی، در مشارکت یا عدم مشارکت دانشجویان دانشگاه نیوزلند در فعالیت‌های ورزشی دانشگاه مؤثرند (۲۹). یافته‌های کاترینا و همکاران (۲۰۱۸)، نشان داد که عوامل رفتاری شامل تناسب‌اندام، تصویر بدن و ارتباط با دیگران، بر افزایش مشارکت ورزشی دانشجویان دانشگاه هایدلبرگ آلمان مؤثر بودند (۲۴). نتایج پژوهش آنجالی (۲۰۱۸) با عنوان "بررسی موانع مشارکت دانشجویان دانشگاه در فعالیت بدنی" نشان داد که مشارکت یا عدم مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های ورزشی دانشگاه به میزان قابل توجهی به عوامل فردی، اجتماعی و محیطی بستگی دارد (۲۰) و سابلو و رابرت (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان "مشارکت ورزشی دانشجویان دختر دانشگاه" نتیجه گرفتند که دلایل اصلی مشارکت دانشجویان دختر دانشگاه زولند آفریقای جنوبی در ورزش دانشگاه، عوامل سازمانی (دسترس‌ی راحت به اماکن ورزشی، رفت‌وآمد، هزینه

عضویت و امکانات) و عوامل فردی (داشتن زمان، تناسب داشتن، رفع کسالت و درآمد کافی) است (۲۶).

بررسی ادبیات این حوزه نشان می‌دهد که مطالعات متعددی در زمینه ورزش‌های همگانی و تفریحی به‌ویژه در حوزه ورزش دانشگاهی انجام شده است که جامعه آماری اکثر این پژوهش‌ها، دانشگاه‌های دولتی است و از آنجائی که ماهیت دانشگاه‌های دولتی با دانشگاه آزاد که به‌صورت خصوصی اداره می‌شود تفاوت‌های زیادی به‌ویژه در بخش تشکیلات سازمانی و منابع دارند، بنابراین تعمیم‌یافته‌های آن‌ها به یکدیگر با اشکال مواجه است. از سوی دیگر، اغلب مطالعاتی که در حوزه ورزش همگانی دانشگاه آزاد انجام شده است، عوامل بازدارنده و موانع مشارکت در ورزش همگانی، میزان رضایتمندی دانشجویان از مشارکت در فعالیت‌های ورزشی دانشگاه و نقش ورزش در پر کردن اوقات فراغت دانشجویان را مورد بررسی قرار داده‌اند و تعداد بسیار اندکی نیز به تدوین برنامه استراتژیک و برنامه کلان ورزش دانشجویی در بخش قهرمانی و همگانی پرداخته‌اند و در مورد مدل‌سازی فعالیت‌های تفریحی دانشگاه آزاد تاکنون پژوهشی انجام نشده است و ضرورت انجام مطالعه-ای جامع در این زمینه به‌خوبی احساس می‌شود.

تشکیلات و ساختار ورزش دانشگاه آزاد اسلامی به طور رسمی از سال ۱۳۷۳، تحت عنوان اداره کل تربیت بدنی و با مأموریت "توسعه و اشاعه تربیت بدنی و ورزش در بین دانشگاهیان" ایجاد و در سال ۱۳۹۲ به دلیل گسترش برنامه‌ها و فعالیت‌ها به معاونت ورزش ارتقاء یافت. اما مجدداً در سال ۱۳۹۶ به دلیل نگاه غیراصولی مدیران وقت دانشگاه آزاد به مقوله تربیت بدنی و ورزش، به اداره کل تربیت بدنی تنزل پیدا کرد. هرچند تشکیلات مذکور در طی سال‌های اخیر، دستخوش تغییر شده است، اما اکنون پس از گذشت حدود سه دهه از تأسیس و شروع فعالیت‌های حوزه ورزش در دانشگاه آزاد اسلامی و علی‌رغم داشتن ظرفیت‌های

متعدد دانشگاه مانند تعداد دانشجویان چشمگیر، نیروی انسانی و اساتید متخصص و مجرب، فضا و امکانات گسترده در سطح کشور، ورزشکاران نخبه در سطح ملی و بین‌المللی، بزرگ‌ترین باشگاه ورزش در خاورمیانه و منابع مالی متعدد و مناسب نتوانسته است مأموریت و رسالت اصلی خود در زمینه توسعه و اشاعه تربیت بدنی و ورزش در بین جامعه دانشگاهی را به‌خوبی ایفا نماید و نقش مؤثری در فرهنگ-سازی انجام فعالیت بدنی و ورزش در جامعه و سالم‌سازی افراد داشته باشد و جایگاه مطلوبی را در کشور پیدا نماید (۱۱). یکی از دلایل مهم آن می‌تواند فقدان الگویی مناسب در این زمینه باشد. بدیهی است که یک سازمان با امکانات گسترده و توانمندی فراوان، نمی‌تواند بدون داشتن یک مدل و نقشه نظام‌مند، افزایش مشارکت مخاطبان خود را در ورزش همگانی و تفریحی فراهم نماید. بنابراین ضرورت ایجاد می‌کند ابعاد و عوامل مهم و تأثیرگذار در توسعه فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشگاه آزاد اسلامی و روابط و تعامل بین آن‌ها مورد مطالعه و الگویی جدید در این زمینه طراحی و ارائه شود. ساخت یک مدل مستلزم درک صحیح محقق از موضوع، از طریق مطالعه و پژوهش است تا با شناسایی ابعاد کامل آن، بتواند روابط عوامل تأثیرگذار و مهم را برای تحقق هدف در آن موضوع خاص شناسایی کند. داده‌ها در قالب مدل می‌توانند کشف، تبیین و تعبیر شوند و مدل به مثابه اصول زیربنایی و ساختار عمقی است که فرایندهای پدیده‌های سطحی را پشتیبانی می‌کنند. این مدل هرچه ملموس‌تر و مشهودتر باشد، به‌کارگیری آن راحت‌تر است (۱۰). در این پژوهش جهت شناسایی عوامل مهم و مؤثر برافزایش مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشگاه، از مدل سه‌شاخکی استفاده شده است. مدل مذکور یک ابزار تحلیلی است که بر اساس آن می‌توان کلیه مطالعات و تئوری‌های سازمان و مدیریت را برحسب سه دسته عوامل سازمانی (ساختاری)، رفتاری و

هدف این پژوهش اکتشافی و در بخش کمی، استراتژی آن پیمایشی است و از نظر زمانی، تک مقطعی است.

جامعه آماری بخش کیفی (شناخت عوامل)، شامل مدیران ستادی حوزه ورزش دانشگاه آزاد اسلامی، مدیران و مسئولان تربیت بدنی واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی، اعضای هیئت علمی متخصص تربیت بدنی و رشته‌های مرتبط با موضوع تحقیق نظیر علوم اجتماعی، علوم تربیتی، مدیریت رسانه و مهندسی ورزش بودند. نمونه‌گیری به روش هدفمند سهمیه‌ای انجام شد و در مجموع با ۲۲ نفر از خبرگان ذی‌ربط، مصاحبه نیمه ساختاریافته تا حد رسیدن به اشباع نظری انجام گرفت.

جامعه آماری در بخش کمی (طراحی و آزمون مدل)، شامل مدیران و مسئولان تربیت بدنی واحدهای جامع، بسیار بزرگ و بزرگ دانشگاه آزاد اسلامی سراسر کشور به تعداد ۳۸۱ نفر بودند. که بر اساس شرط حجم نمونه قابل کفایت جهت تحلیل عاملی، حجم نمونه ۲۰۰ نفر تعیین شد. با وجود آنکه در مورد حجم نمونه لازم برای تحلیل عاملی و مدل‌سازی ساختاری، توافق کلی وجود ندارد اما به‌زعم بسیاری از پژوهشگران، حداقل حجم نمونه لازم ۲۰۰ نفر است (۲۰). کلاین^۲ نیز معتقد است در تحلیل عاملی اکتشافی برای هر متغیر ۱۰ یا ۲۰ نمونه لازم است، اما حداقل حجم نمونه ۲۰۰ قابل دفاع است (۲۳). جهت جلوگیری از ریزش آزمودنی‌ها ۲۳۰ پرسشنامه توزیع و در نهایت، ۲۰۱ پرسشنامه برگشت داده شد. نمونه‌گیری به‌صورت طبقه‌ای تصادفی متناسب با حجم جامعه انجام گرفت. بدین‌صورت که واحدهای جامع، بسیار بزرگ و بزرگ به‌عنوان طبقات در نظر گرفته شدند و متناسب با حجم هر طبقه، از آن‌ها نمونه‌گیری تصادفی انجام شد.

در این پژوهش برای جمع‌آوری اطلاعات ابتدا از روش مطالعات کتابخانه‌ای استفاده شد. در این مرحله محقق

محیطی موردبررسی و تجزیه و تحلیل قرار داد و علت نام-گذاری این مدل به سه‌شاخکی آن است که هیچ پدیده یا رویداد سازمانی نمی‌تواند خارج از تعامل این سه‌شاخه صورت پذیرد. سطح رفتاری فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشگاه آزاد اسلامی، در رابطه با رفتار ورزشی دانشجویان با رویکرد سلامتی با توجه به ویژگی‌های فردی و اجتماعی آن‌ها تعیین می‌شود. سطح سازمانی فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشگاه آزاد اسلامی، ساختار مدیریت و به‌کارگیری سیستم‌های پشتیبانی نرم و سخت جهت تحقق بخشیدن به توسعه فعالیت‌های ورزشی تفریحی در میان دانشجویان است و سطح محیطی فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشگاه آزاد اسلامی، شامل شرایط و عوامل محیطی برون سازمانی است که بر فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشجویان تأثیرگذار است (۱۳). با توجه به مطالب ذکرشده، تحقیق حاضر در تلاش است با مطالعه ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مرتبط با توسعه فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشگاه آزاد اسلامی، بر پایه سه سطح رفتاری، سازمانی و محیطی، الگویی جامع مبتنی بر شرایط و وضعیت موجود و برحسب میزان تأثیرگذاری هر یک از عوامل یادشده، تدوین و طراحی نماید تا مسئولین ورزش دانشگاه آزاد اسلامی در بخش ورزش تفریحی بتوانند در تدوین راهبردها، سیاست‌ها و برنامه‌ها از آن استفاده و اقدامات خود را مبتنی بر اصول علمی طراحی نمایند. در این راستا با در نظر گرفتن شرایط موجود، پژوهش حاضر درصدد پاسخگویی به این سؤال است: مدل و طرح مناسب فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشجویان در دانشگاه آزاد اسلامی چگونه است؟

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر جهت‌گیری کاربردی و از نظر ماهیت داده‌ها، تحقیق آمیخته^۱ است. در بخش کیفی،

جهت شناسایی شاخص‌ها و عوامل تأثیرگذار در فعالیت‌های ورزشی تفریحی به بررسی اطلاعات موجود در اسناد، کتب، مقالات، مجلات، پایگاه‌های اینترنتی و نشریات مختلف مرتبط با فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشجویان پرداخت. در مرحله بعد برای تکمیل اطلاعات و شناسایی متغیرها، مصاحبه نیمه ساختاریافته و عمیق با خبرگان تا حد رسیدن به اشباع نظری انجام شد. سپس پرسشنامه ابتدایی با تعداد ۷۱ سؤال شامل سه سطح رفتاری، سازمانی و محیطی و ۱۵ مؤلفه تهیه و تدوین گردید. جهت تحلیل نظرات کارشناسان، غربال‌گری متغیرهای پژوهش و بررسی روایی صوری و محتوایی پرسشنامه در بخش کیفی، از تکنیک دلفی سه مرحله‌ای استفاده شد. بدین ترتیب که ابتدا تیمی متشکل از اساتید راهنما، مشاور و پژوهشگر تشکیل و این تیم ضمن تعیین اعضای گروه دلفی (شامل ۱۶ نفر از متخصصان رشته مدیریت ورزشی)، پرسشنامه اول را بر اساس اطلاعات حاصل از مراحل قبل، برای نظرخواهی از

گروه دلفی تنظیم نمود. سپس طی سه مرحله از گروه دلفی نظرخواهی و در نهایت پرسشنامه‌ای با تعداد ۶۳ سؤال در سه سطح رفتاری، سازمانی و محیطی و ۱۲ مؤلفه، با امتیازبندی بر اساس طیف لیکرت و بارزش عددی ۱ تا ۵ برای پاسخ هر سؤال، تهیه شد. همچنین روایی سازه از طریق تحلیل عاملی تأییدی مورد تأیید قرار گرفت. به منظور بررسی قابلیت اعتماد یا پایایی پرسشنامه، از آزمون ضریب آلفای کلرونباخ استفاده گردید که ضریب آلفای کل پرسشنامه ۰/۸۹ به دست آمد و پایایی ابزار تأیید شد. این پرسشنامه به‌عنوان ابزار جمع‌آوری داده‌ها در بخش کمی مطالعه، مورد استفاده قرار گرفت. جهت تجزیه و تحلیل کمی داده‌ها از روش‌های آماری تحلیل عاملی اکتشافی، تحلیل عاملی تأییدی و آزمون نیکویی برازش، در نرم‌افزارهای آماری SPSS و LISREL استفاده شد.

نتایج و یافته‌های تحقیق

جدول ۱. توصیف مصاحبه‌شوندگان در بخش کیفی پژوهش

سمت	مدرک و رشته تحصیلی	جنسیت	فراوانی	درصد
عضو هیئت علمی دانشگاه	دکتری - مدیریت ورزشی	مرد ۵ زن ۳	۸	۳۶/۳
	دکتری - فیزیولوژی ورزشی	۱	۲	۹/۱
	دکتری - رفتار حرکتی	۱	-	۴/۵
	دکتری - مدیریت رسانه و ارتباطات	۱	-	۴/۵
	دکتری - علوم اجتماعی	۱	-	۴/۵
	دکتری - علوم تربیتی	-	۱	۴/۵
مدیر ستادی حوزه ورزش دانشگاه	دکتری - مدیریت ورزشی	۱	-	۴/۵
	کارشناسی ارشد - مدیریت ورزشی	۱	۲	۹/۱
	کارشناسی ارشد - تربیت بدنی و علوم ورزشی	۱	-	۴/۵
مدیر یا مسئول تربیت بدنی واحدها	دکتری - مدیریت ورزشی	۱	۲	۹/۱
	کارشناسی ارشد - مدیریت ورزشی	۱	-	۴/۵
	کارشناسی ارشد - مهندسی ورزشی	۱	-	۴/۵
	مجموع	۱۵	۷	۲۲
				۱۰۰

جدول ۲. توصیف نمونه‌های مورد مطالعه در بخش کمی پژوهش

متغیر	شاخص	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۱۶۵	۸۲/۱
	زن	۳۶	۱۷/۹
	دکتری	۹۲	۴۵/۸
مدرک تحصیلی	فوق لیسانس	۸۴	۴۱/۸
	لیسانس	۲۵	۱۲/۴
رشته تحصیلی	تربیت بدنی	۱۷۳	۸۶/۱
	غیر تربیت بدنی	۲۸	۱۳/۹
سمت	هیئت علمی و مسئول	۹۵	۴۷/۳
	مدیر یا مسئول	۶۳	۳۱/۴
	کارشناس	۴۳	۲۱/۴
سابقه اجرایی	۱۶ سال و بیشتر	۹۰	۴۴/۸
	۱۱ تا ۱۵ سال	۲۷	۱۳/۴
	۶ تا ۱۰ سال	۵۷	۲۸/۴
	کمتر از ۵ سال	۲۷	۱۳/۴
درجه واحد دانشگاهی	جامع	۴۳	۲۱/۴
	بسیار بزرگ	۱۰۱	۵۰/۲
	بزرگ	۵۷	۲۸/۴
	مجموع	۲۰۱	۱۰۰

جدول ۳. سطوح و مؤلفه‌های پرسشنامه طراحی مدل فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشجویان

سطوح	سطح رفتاری	سطح سازمانی (ساختاری)	سطح محیطی (زمینه‌ای)
مؤلفه‌ها	عوامل فردی (۹ سؤال)	برنامه‌ریزی و نظارت (۶ سؤال)	محیط اجتماعی (۵ سؤال)
	عوامل تعاملی (۷ سؤال)	سازمان‌دهی (۶ سؤال)	محیط اقتصادی (۴ سؤال)
	عوامل ساختاری (۵ سؤال)	منابع مالی (۳ سؤال)	محیط فرهنگی (۵ سؤال)
		امکانات و زیرساخت ورزشی (۵ سؤال)	محیط سیاسی و بین‌المللی (۲ سؤال)
		فناوری و رسانه (۴ سؤال)	

تحلیل عاملی مناسب است. همچنین با توجه به مقدار مجذور کای و سطح معناداری آزمون کرویت بارتلت ($P < 0/01$ و $X^2 = 1362/858$)، می‌توان نتیجه گرفت که بین عامل‌ها همبستگی وجود دارد. از این‌رو ادامه و استفاده از سایر مراحل تحلیل عاملی جایز است.

"برآورد اولیه میزان اشتراک" هر متغیر نشانگر آن بود که مقادیر تمامی آن‌ها برابر با یک است. "واریانس عامل

در مرحله کمی به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها، ابتدا از آزمون تحلیل عاملی اکتشافی استفاده گردید. پیش از انجام آزمون تحلیل عاملی اکتشافی، آزمون شاخص کفایت نمونه-گیری کایزر، مایر و اوکلاین^۱ (KMO) و آزمون بارتلت^۲ انجام شد. با توجه به اینکه مقدار آزمون کایزر، مایر و اوکلاین، ۰/۹۲۹ به دست آمد لذا قضاوت در مورد آن در حد خوب گزارش شد و نشان داد که حجم نمونه برای انجام

2 . Bartlett's Test of Sphericity

1 . Kaiser-Meyer-Oklin Measure of Sampling Adequacy

مشترک"، نشان‌دهنده همبستگی با عامل است. در منابع مختلف ملاک پذیرش همبستگی مشترک سؤالات برابر با ۰/۳ و ۰/۵ گزارش شده است. در تحقیق حاضر ملاک پذیرش بر مبنای ۰/۵ تعیین گردید. بنابراین همه مؤلفه‌ها مورد تحلیل قرار گرفتند.

جدول ۴. نتایج تحلیل مؤلفه‌های اصلی همراه با چرخش واریماکس در مورد بار عاملی مؤلفه‌های ابعاد مدل

ردیف	مؤلفه‌ها	ابعاد	رفتاری	سازمانی	محیطی
۱	عوامل فردی		۰/۷۰۱		
۲	عوامل تعاملی		۰/۷۴۶		
۳	عوامل ساختاری		۰/۷۳۶		
۴	برنامه‌ریزی			۰/۶۸۳	
۵	سازمان‌دهی			۰/۷۵۲	
۶	منابع مالی			۰/۷۹۳	
۷	امکانات و زیرساخت			۰/۷۸۹	
۸	فناوری و رسانه			۰/۷۶۹	
۹	اجتماعی				۰/۵۲۰
۱۰	اقتصادی				۰/۷۵۱
۱۱	فرهنگی				۰/۷۸۲
۱۲	سیاسی و بین‌المللی				۰/۷۲۲
	واریانس کل	۳/۶۰۰	۲/۶۷۴	۲/۰۷۱	
	درصد واریانس	۳۰/۰۰۱	۲۲/۲۸۶	۱۷/۲۵۶	
	درصد واریانس تجمعی		۶۹/۵۴۱		

نتایج تحلیل عاملی ارائه‌شده در جدول ۴، نشان می‌دهد که سؤالات پرسشنامه در کل ۶۹/۵۴۱ درصد از کل واریانس را شامل می‌شود. درصدهای واریانس برای بعد رفتاری برابر با ۳۰/۰۰۱، برای بعد سازمانی ۲۲/۲۸۶ و برای بعد محیطی ۱۷/۲۵۶ می‌باشد. نتایج بار عاملی نشان می‌دهد که بار عاملی تمامی مؤلفه‌ها در حد قابل قبول است.

جدول ۵. روابط مؤلفه‌ها با ابعاد مؤثر بر افزایش مشارکت دانشجویان در فعالیتهای ورزشی تفریحی دانشگاه

ردیف	مؤلفه‌ها	ابعاد	میزان رابطه	ضریب تعیین	T-value	نتیجه
۱	عوامل فردی	سازمانی	۰/۳۶	۰/۵۷	۱۰/۹۷	تأیید
۲	عوامل تعاملی		۰/۳۴	۰/۴۶	۹/۶۵	تأیید
۳	عوامل ساختاری		۰/۲۶	۰/۳۶	۸/۲۹	تأیید
۴	برنامه‌ریزی		۰/۲۶	۰/۴۱	۹/۹۳	تأیید
۵	سازمان‌دهی		۰/۳۷	۰/۷۴	۱۵/۰۱	تأیید
۶	منابع مالی		۰/۳۳	۰/۷۳	۱۴/۸۱	تأیید
۷	امکانات و زیرساخت		۰/۳۴	۰/۶۹	۱۴/۲۷	تأیید
۸	فناوری و رسانه	محیطی	۰/۳۵	۰/۷۹	۱۵/۸۸	تأیید
۹	اجتماعی		۰/۳۳	۰/۵۹	۱۲/۲۴	تأیید
۱۰	اقتصادی		۰/۳۰	۰/۴۵	۱۰/۱۵	تأیید
۱۱	فرهنگی		۰/۳۰	۰/۵۴	۱۱/۴۶	تأیید
۱۲	سیاسی و بین‌المللی		۰/۳۱	۰/۵۳	۱۱/۳۰	تأیید

با توجه به داده‌های جدول ۵، تمامی روابط مؤلفه‌ها با ابعاد مؤثر برافزایش مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشگاه آزاد اسلامی معنادار است.

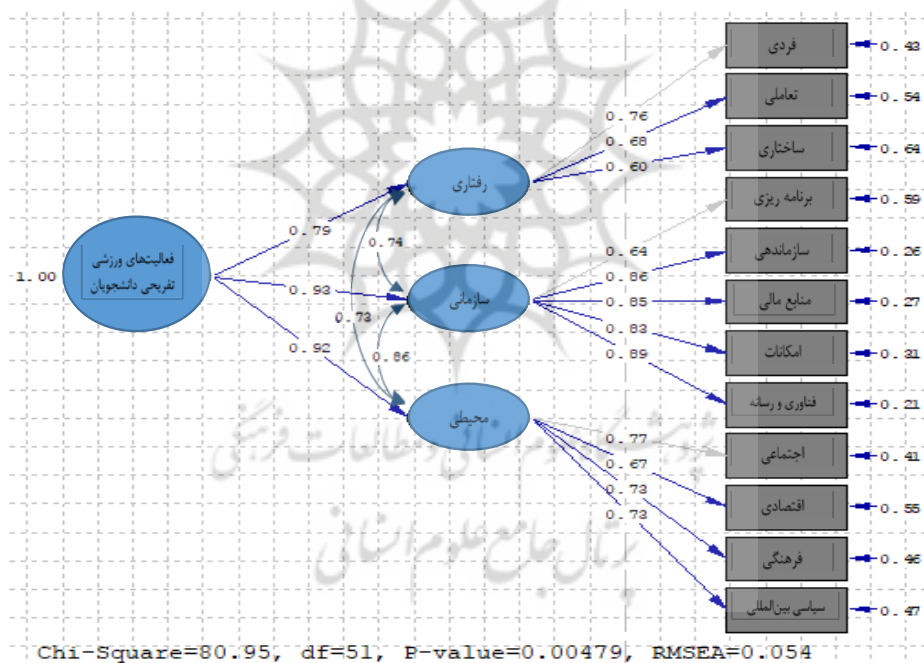
جدول ۶. رابطه بین ابعاد پرسشنامه

ردیف	ابعاد	رفتاری	سازمانی	محیطی
۱	رفتاری	میزان رابطه	۰/۷۴	۰/۷۳
		Value-T	۱۴/۶۹	۱۲/۸۸
۲	سازمانی	میزان رابطه		۰/۸۶
		Value-T		۲۸/۰۸
۳	محیطی	میزان رابطه		
		Value-T		

ملاک معناداری $\pm 1/96$ می‌باشد.

بر اساس جدول ۶ رابطه تمامی ابعاد باهم معنادار است.

مدل تحقیق

شکل ۱. تحلیل عاملی تأییدی مرحله دوم؛ مدل اندازه‌گیری ابعاد مدل در حالت استاندارد

آزمون نیکویی برازش

در آزمون نیکویی برازش، تناسب مجموعه داده‌ها بررسی می‌شود که با توجه به نتایج جدول ۷، در مجموع شاخص‌های آزمون خوبی برازش، تناسب مدل را تأیید کردند.

جدول ۷. نتایج آزمون خوبی برازش تناسب مجموعه داده‌های مدل

شاخص‌های برازش	اختصار شاخص	ملاک	مقدار به دست آمده	نتیجه
مقتصد	X/df	زیر ۳	۱/۵۹	تأیید
	RMSEA ^۱	زیر ۰/۰۸	۰/۰۵۴	تأیید
	PNFI ^۲	بالای ۰/۹۰	۰/۷۵	عدم تأیید
	PGFI ^۳	بالای ۰/۹۰	۰/۶۱	عدم تأیید
	NFI ^۴	بالای ۰/۹۰	۰/۹۷	تأیید
تطبیقی (نسبی)	NNFI ^۵	بالای ۰/۹۰	۰/۹۹	تأیید
	CFI ^۶	بالای ۰/۹۰	۰/۹۹	تأیید
	IFI ^۷	بالای ۰/۹۰	۰/۹۹	تأیید
	RFI ^۸	بالای ۰/۹۰	۰/۹۷	تأیید
مطلق	GFI ^۹	بالای ۰/۹۰	۰/۹۴	عدم تأیید
	AGFI ^{۱۰}	بالای ۰/۹۰	۰/۹۰	عدم تأیید

اولویت‌بندی ابعاد و مؤلفه‌های مدل

جدول ۸. نتایج آزمون فریدمن در خصوص اولویت‌بندی ابعاد مدل

ردیف	ابعاد پرسشنامه	میانگین رتبه	تعداد	خی - دو	درجه آزادی	سطح معناداری
۱	محیطی	۲/۰۸	۲۰۱	۵/۸۹۱	۲	۰/۰۵۳
۲	سازمانی	۲/۰۶				
۳	رفتاری	۱/۸۶				

نتایج جدول ۸، نشان دهنده آن است که اختلاف معناداری بین میانگین رتبه‌های ابعاد مدل ($P > 0/05$) سازمانی (۲/۰۶) و رفتاری (۱/۸۶) اولویت‌بندی کرد. ($X^2 = 5/891$) وجود ندارد. اما با توجه به میانگین رتبه‌ها، می‌توان ابعاد را به ترتیب بعد محیطی (۲/۰۸)،

جدول ۹. نتایج آزمون فریدمن در خصوص مؤلفه‌های بعد رفتاری

ردیف	مؤلفه‌های بعد رفتاری پرسشنامه	میانگین رتبه	تعداد	خی - دو	درجه آزادی	سطح معناداری
۱	عوامل ساختاری	۲/۴۸	۲۰۱	۷۳/۶۶	۲	۰/۰۰۱
۲	عوامل تعاملی	۱/۷۷				
۳	عوامل فردی	۱/۷۶				

نتایج جدول ۹، نشان دهنده آن است که اختلاف معناداری بین میانگین رتبه‌های مؤلفه‌های بعد رفتاری

1. Root mean square Error of Approximation (RMSEA)
2. Parsimony Normed Fit Index (PNFI)
3. Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI)
4. Normed Fit Index (NFI)
5. Non-Normed Fit Index (NNFI)
6. Comparative Fit Index (CFI)
7. Incremental Fit Index (IFI)
8. Relative Fit Index (RFI)
9. Goodness of Fit Index (GFI)
10. Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)

پرسشنامه ($\chi^2=21/47$, $P<0/01$) وجود دارد. بالاترین میانگین رتبه مربوط به مؤلفه سازماندهی ($3/39$) و پایین‌ترین رتبه مربوط به مؤلفه برنامه‌ریزی ($2/75$) است.

($\chi^2=73/66$, $P<0/01$) وجود دارد. بالاترین میانگین رتبه مربوط به مؤلفه عوامل ساختاری ($2/48$) و پایین‌ترین رتبه مربوط به مؤلفه عوامل فردی ($1/76$) است.

نتایج جدول ۱۰، نشان دهنده آن است که اختلاف معناداری بین میانگین رتبه‌های مؤلفه‌های بعد سازمانی

جدول ۱۰. نتایج آزمون فریدون در خصوص مؤلفه‌های بعد سازمانی

ردیف	مؤلفه‌های بعد سازمانی پرسشنامه	میانگین رتبه	تعداد	خی - دو	درجه آزادی	سطح معناداری
۱	سازمان‌دهی	۳/۳۹	۲۰۱	۲۱/۴۷	۴	۰/۰۰۱
۲	امکانات و زیرساخت	۳/۰۶				
۳	منابع مالی	۲/۹۹				
۴	فناوری و رسانه	۲/۸۲				
۵	برنامه‌ریزی	۲/۷۵				

جدول ۱۱. نتایج آزمون فریدمن در خصوص مؤلفه‌های بعد محیطی

ردیف	مؤلفه‌های بعد محیطی پرسشنامه	میانگین رتبه	تعداد	خی - دو	درجه آزادی	سطح معناداری
۱	اقتصادی	۲/۷۹	۲۰۱	۱۷/۰۷	۳	۰/۰۰۱
۲	سیاسی و بین‌المللی	۲/۴۹				
۳	فرهنگی	۲/۴۵				
۴	اجتماعی	۲/۲۸				

در توسعه ورزش همگانی، در سه سطح رفتاری، سازمانی و محیطی دسته‌بندی شده بودند. در برخی از تحقیقات، به عوامل اثرگذار دیگری نیز اشاره شده است. به عنوان نمونه آصفی (۱۳۹۷) (۱)، به نقش اثرگذار عوامل گروهی؛ بنار و همکاران (۱۳۹۷) (۲)، به نقش عوامل خدماتی و منافی (۱۳۹۴) (۱۳)، به نقش عوامل زیرساختی و مشارکتی اشاره داشته‌اند که به نظر می‌رسد عوامل مذکور می‌تواند در قالب سطوح رفتاری، سازمانی و محیطی قرار گیرد زیرا طبق نظریه سه شاخکی، همه مفاهیم، رویدادها و پدیده‌های سازمانی را می‌توان در قالب نظری سه‌شاخکی: سازمانی (ساختار)، رفتاری^۲ و محیطی (زمینه)^۳ موردبررسی، مطالعه و تجزیه و تحلیل قرار داد و هیچ پدیده یا رویداد سازمانی نمی‌تواند خارج از تعامل این سه شاخه صورت

نتایج جدول ۱۱، نشان دهنده آن است که اختلاف معناداری بین میانگین رتبه‌های مؤلفه‌های بعد محیطی پرسشنامه ($\chi^2=17/07$, $P<0/01$) وجود دارد. بالاترین میانگین رتبه مربوط به مؤلفه اقتصادی ($2/79$) و پایین‌ترین رتبه مربوط به مؤلفه اجتماعی ($2/28$) است.

بحث و نتیجه‌گیری

به‌طورکلی، یافته‌های پژوهش نشان داد که سه سطح رفتاری، سازمانی و محیطی در توسعه فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی مؤثر است. این یافته با نتایج تحقیقات جوادپور (۱۳۹۷) (۴)، ابوالماجد (۲۰۱۸) (۱۶)، حفظ‌اللسان (۱۳۹۶) (۶) و تام دلینز (۲۰۱۵) (۲۸) همخوانی دارد که در آن‌ها نیز عوامل مؤثر

گیرد. در حال حاضر در اکثر سازمان‌ها جهت توسعه فعالیت‌های ورزشی صرفاً به بعد سازمانی (مانند امکانات و زیرساخت، منابع مالی، منابع انسانی و ...) توجه شده و نقش بسیار مهم عوامل محیطی و رفتاری، نادیده گرفته می‌شود. بنابراین با توجه به نظریه سه‌شاخکی و نتایج این پژوهش و مقایسه آن با سایر تحقیقات، می‌توان اظهار داشت که مسئولان و برنامه‌ریزان ورزش دانشگاه آزاد اسلامی به‌ویژه در بخش همگانی و تفریحی می‌بایست در تدوین راهبردها و سیاست‌های توسعه فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشگاه، هر سه بعد رفتاری، سازمانی و محیطی را مدنظر قرار داده و به آن‌ها توجه نمایند. همچنین یافته‌های تحقیق نشان داد که رابطه ابعاد رفتاری، سازمانی و محیطی باهم معنادار است. به عبارتی این عوامل در همدیگر تأثیر متقابل داشته و به صورت هم‌افزایی عمل می‌کنند. این یافته با نتایج تحقیقات بنار و همکاران (۱۳۹۷) (۲)، ابوالماجد (۲۰۱۸) (۱۶) و حفظ اللسان (۱۳۹۶) (۶) که در آن‌ها نیز بر تأثیر مثبت و معنادار این سطوح بر یکدیگر اشاره شده است، همخوانی دارد. در اکثر تحقیقات، نقش هم‌افزایی و تأثیر متقابل این سطوح مورد بررسی قرار نگرفته است در صورتی که به نظر می‌رسد رابطه بین این سه سطح یک رابطه تنگاتنگ بوده و در عمل از هم جدایی‌ناپذیرند. بدین معنی که نوع روابط موجود بین این سه سطح از نوع لازم و ملزومی بوده و به شکل روابط سیستمی دائماً باهم در تعامل هستند (۱۲). لذا با توجه به رابطه مثبت و معناداری که بین سطوح رفتاری، سازمانی و محیطی وجود دارد، می‌توان اظهار داشت که در فرایند تدوین برنامه توسعه فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشجویان، نباید تعامل و روابط متقابل این سه سطح نادیده گرفته شود و در تدوین راهبردها و سیاست‌های کلان بخش ورزش تفریحی دانشگاه باید نقش روابط سیستمی و تنگاتنگ این سه سطح، مورد توجه قرار گیرد. همچنین یافته‌های تحقیق نشان داد که اختلاف

معناداری بین میانگین رتبه‌های سطوح رفتاری، سازمانی و محیطی وجود ندارد. اما با توجه به میانگین رتبه‌ها، می‌توان این سطوح را به ترتیب بعد محیطی، سازمانی و رفتاری اولویت‌بندی کرد. این یافته‌ها با یافته‌های تحقیقات بنار و همکاران (۱۳۹۷) (۲) همخوانی دارد. برخی از تحقیقات مانند حفظ اللسان (۱۳۹۶) (۶)، سابلو و رابرت (۲۰۱۷) (۲۶) و الانصاری (۲۰۱۵) (۱۸)، مهم‌ترین عامل را عوامل سازمانی و برخی دیگر مانند منافی (۱۳۹۴) (۱۳) و تام دلینز (۲۰۱۵) (۲۸)، عوامل رفتاری را گزارش نمودند. که با یافته‌های پژوهش حاضر هم‌سو نیست. شاید از دلایل آن، بتوان به تفاوت جامعه و شرایط متفاوت سالهای تحقیق اشاره داشت. در شرایط موجود به نظر می‌رسد شرایط محیطی، به‌ویژه اقتصادی و سیاسی بر سایر موارد سایه افکنده و آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. همچنین این اولویت‌بندی با توجه به نقش و کارکرد هر یک از عوامل مذکور در توسعه و مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشگاه منطقی به نظر می‌رسد، چراکه کارکرد مناسب مجموعه عوامل محیطی می‌تواند باعث شکل‌گیری ارزش‌ها، هنجارها، باورها و نگرش‌ها و رفتارهای فعالیت‌بدنی و ورزش در بین دانشجویان گردد و پس از آن عوامل سازمانی می‌توانند باعث ایجاد ساختار و چارچوب مناسب سازمان برای گسترش و توسعه ورزش‌های تفریحی و همگانی و نهادینه شدن آن شود و در نهایت عوامل رفتاری موجب نهادینه کردن آن در وجود تک‌تک دانشجویان و ارتقاء سطح سلامتی، شادابی و نشاط آن‌ها گردد.

سطح محیطی

منظور از سطح محیطی، تمام شرایط و عوامل محیطی و برون‌سازمانی است که بر سازمان محیط است. این سطح مهم‌ترین و اصلی‌ترین سطح بوده و نه تنها بقاء و رشد دو

سیاسی و بین‌المللی، فرهنگی و اجتماعی هستند. یافته‌های این تحقیق با نتایج مطالعات آصفی (۱۳۹۷) (۱)، بنار و همکاران (۱۳۹۷) (۲)، صفاری (۱۳۹۴) (۱۰) و حفظ اللسان (۱۳۹۵) (۷) که نقش تأثیرگذار و مهم تمامی مؤلفه‌های مذکور را در این زمینه تأیید کرده‌اند، همخوانی دارد. برخی از تحقیقات به نقش چند مؤلفه‌ی عوامل محیطی در ایجاد مشارکت دانشجویان در ورزش و فعالیت بدنی و توسعه و نهادینه کردن ورزش‌های تفریحی و همگانی اشاره داشته‌اند. به‌عنوان نمونه یافته‌های مطالعات احمدلار (۲۰۱۹) (۱۷)، بر نقش تأثیرگذار و مهم محیط‌های مذهبی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی؛ ابوالماجد (۲۰۱۸) (۱۶)، محیط فرهنگی؛ حسینی و همکاران (۱۳۹۶) (۵)، محیط‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی؛ تام دلینز (۲۰۱۵) (۲۸)، محیط‌های اجتماعی، فیزیکی و کلان؛ کریمی (۱۳۹۶) (۱۲) و جوادی‌پور و رهبری (۱۳۹۶) (۴) محیط اقتصادی، آصفی و همکاران (۱۳۹۷) (۱) و حفظ‌اللسان و یداله زاده (۱۳۹۶) (۶) محیط سیاسی، بین‌المللی و فرهنگی در توسعه فعالیت‌های ورزش تفریحی و همگانی اشاره شده است که تا حدودی با نتایج تحقیق حاضر هم‌سو نیست. که شاید علت تفاوت‌ها، رویکرد متفاوت این مطالعات، همچنین جامعه آماری، زمان انجام و یا اهداف آن‌ها باشد. بدون تردید بحران‌های اقتصادی، سیاسی و بین‌المللی موجود، تأثیرات منفی زیادی را بر بسیاری از امور به‌ویژه توسعه و ایجاد مشارکت افراد در ورزش‌های تفریحی و همگانی داشته است. زیرا توسعه سیاسی مقدمه توسعه اجتماعی و توسعه فرهنگی و ایدئولوژی منوط به توسعه اجتماعی است ضمن آنکه توسعه مجموعه این عوامل، موجب توسعه اقتصادی خواهد شد (۲). در کشورهای در حال توسعه، فعالیت‌های ورزشی به خاطر مشکلات اقتصادی، جزو اولویتهای افراد نیست و مسائل دیگری مانند رفع نیازهای فیزیولوژیک و ایمنی در اولویت قرار

سطح دیگر، بلکه بوجود آورنده دو سطح دیگر نیز در سازمان بوده و بقا و رشد کل سازمان بدان وابسته است (۱۴). در این پژوهش، تنها جنبه‌هایی از محیط مورد توجه است که ورزش دانشگاهی نسبت به آن‌ها حساسیت دارد و برای بقا و ادامه حیات خود باید در برابر آن‌ها از خود واکنش نشان دهد. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که سطح محیطی بر توسعه بر فعالیتهای ورزشی تفریحی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی اثرگذار است. تحقیقات متعددی نقش عوامل محیطی را در توسعه ورزش‌های تفریحی و همگانی و نهادینه کردن آن تأیید کرده‌اند. از جمله نتایج تحقیقات پارساجو (۱۳۹۷) (۳)، رضوی (۱۳۹۷) (۹)، احمدلار (۲۰۱۹) (۱۷)، کریمی (۱۳۹۶) (۱۲) و سارجیت سینگ (۲۰۱۷) (۲۷) که نشان دادند سطح محیطی عاملی مؤثر و تعیین‌کننده بر گرایش افراد به فعالیت‌های ورزشی تفریحی و همگانی است که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد. از طرف دیگر در برخی از تحقیقات مانند حسینی و همکاران (۱۳۹۶) (۵) و الانصاری (۲۰۱۵) (۱۸)، نقش عوامل محیطی در گرایش دانشجویان به فعالیت‌های ورزشی کم‌رنگ یا نادیده گرفته شده است که تا حدودی با نتایج این تحقیق هم‌سو نیست. به نظر می‌رسد با توجه به اینکه کنترل و برطرف کردن مشکلات عوامل محیطی خارج از محدوده اختیارات برخی از سازمان‌ها و دستگاه‌ها مانند دانشگاه‌ها است لذا این تحقیق‌ها، عواملی را موردبررسی قرار داده‌اند که در حوزه اختیار دستگاه ذی‌ربط است و سازمان به آن احاطه و کنترل دارد. هر چند که دانشگاه‌ها به عنوان یک محیط علمی و پژوهشی می‌تواند با اتخاذ تدابیر علمی، راهکارهایی را برای کاهش یا کنترل عوامل محیطی به سازمان‌های ذی‌ربط ارائه نماید. همچنین نتایج این پژوهش نشان داد که مهم‌ترین عوامل محیطی مؤثر برافزایش مشارکت دانشجویان در ورزش‌های تفریحی دانشگاه به ترتیب اولویت شامل محیط اقتصادی،

فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی و اداره کل تربیت‌بدنی دانشگاه آزاد اسلامی در زمینه تدوین سیاست‌ها و راهبردهای این بخش حائز اهمیت است.

سطح سازمانی

منظور از شاخه سازمانی همه عناصر، عوامل و شرایط فیزیکی سازمان هستند که بانظم، قاعده و ترتیب خاصی به‌هم‌پیوسته و چارچوب، قالب، پوسته و بدنه فیزیکی و مادی سازمان را می‌سازند. بنابراین تمام منابع مادی، مالی و اطلاعاتی وقتی با ترکیب خاصی در بدنه کلی سازمان جاری می‌شوند جزو شاخه ساختاری سازمان محسوب می‌شوند و در واقع عوامل غیر زنده سازمان هستند (۱۴). یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد، عوامل سازمانی برافزایش مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشگاه اثرگذار است. این یافته با نتایج اکثر پژوهشگران از جمله ویلسون و همکاران (۲۰۱۹) (۲۹)، ابوالماجد (۲۰۱۸) (۱۶)، آصفی (۱۳۹۷) (۱)، حسینی (۱۳۹۶) (۵) و سابلو و رابرت (۲۰۱۷) (۲۶) همخوانی دارد. زیرا در تمامی این تحقیقات، عوامل سازمانی از جمله عوامل تأثیرگذار بر افزایش مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشگاه‌ها بوده‌است. برخی از تحقیقات نیز مانند حفظ‌اللسان (۱۳۹۶) (۶) و آصفی (۱۳۹۷) (۱) و الانصاری (۲۰۱۵) (۱۸)، عوامل سازمانی را مهم‌ترین عامل در این زمینه گزارش نمودند. بنابراین از آنجایی که عوامل سازمانی نقش بسیار مهمی در شکل‌گیری و تثبیت جایگاه، ساختار و فرایند مدیریت ورزش‌های تفریحی در دانشگاه دارند می‌توانند ضمن ایجاد زمینه برای گسترش ورزش‌های تفریحی در دانشگاه، افزایش مشارکت دانشجویان در این ورزش‌ها را تسریع و تسهیل نمایند. همچنین نتایج این پژوهش نشان داد که عوامل سازمانی مؤثر بر افزایش مشارکت دانشجویان در ورزش‌های تفریحی دانشگاه به ترتیب اولویت شامل پنج مؤلفه سازماندهی، امکانات و

دارند. کسانی که در محیط‌های اجتماعی و اقتصادی ضعیف زندگی می‌کنند، بیشتر در معرض خطر نپرداختن به فعالیت‌های ورزشی هستند. محیط سیاسی و بین‌المللی به طور مستقیم و غیرمستقیم بر سطوح فعالیت بدنی و ورزش افراد تأثیر دارند. از یک‌طرف تغییر و تحولات سیاسی بر مسائل اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی تأثیرگذار است و این تغییرات می‌تواند رشد و توسعه ورزش به ویژه ورزش‌های تفریحی و همگانی را تحت تأثیر قرار دهد، از طرف دیگر نگرش مثبت یا منفی سیاستمداران به ورزش، می‌تواند در تخصیص بودجه، انتخاب مدیران ورزشی و ... مؤثر باشد. علاوه بر این باورها، اعتقادات، ارزش‌ها و هنجارهای افراد جامعه، که شکل‌گیری رفتارهای فردی را در پی دارند می‌توانند گرایش یا بی‌میلی افراد به فعالیت ورزشی را موجب شوند. نهایتاً محیط اجتماعی از جمله شیوه و سبک زندگی، امنیت، عدالت و رفاه اجتماعی، تعاملات اجتماعی و توجه رسانه‌های خبری به ورزش‌های تفریحی و همگانی می‌تواند در توسعه و افزایش سطح مشارکت افراد در آن‌ها مؤثر باشد. بنابراین می‌توان اظهار داشت که یافته‌های این پژوهش با توجه به شرایط محیطی موجود و حاکم بر جامعه منطقی به نظر می‌رسد و همانطور که قبلاً اشاره شد هرچند مشکلات محیطی از آن دسته مشکلات هستند که برطرف کردن آن‌ها خارج از محدوده اختیارات دانشگاه است، اما اتخاذ تدابیری برای کاهش یا کنترل عواملی که تشدیدکننده فشارهای محیطی هستند و ارائه آن به سازمان‌ها و دستگاه‌های ذی‌ربط، در حوزه توانایی‌های دانشگاه است. بدیهی است بهبود عوامل محیطی موجب توسعه مشارکت و ارتباطات اجتماعی شده و تغییرات گسترده‌ای را در همه زمینه‌های اجتماعی از جمله ورزش تفریحی و همگانی باعث خواهد شد که در این زمینه نقش فدراسیون بین‌المللی ورزش‌های دانشجویی (FISU)، فدراسیون آسیایی ورزش‌های دانشگاهی (AUSF)،

زیرساخت، منابع مالی، فناوری و رسانه و برنامه‌ریزی هستند. در این راستا مطالعه ویلسون و همکاران (۲۰۱۹) (۲۹)، نشان داد که عوامل مالی به طور قابل ملاحظه‌ای بر مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های مذکور مؤثر است. نتایج ابوالماجد (۲۰۱۸) (۱۶) مؤلفه‌های امکانات و تجهیزات ورزشی، مربیان واجد شرایط و دسترسی به امکانات ورزشی را در این زمینه مؤثر نشان داد. یافته‌های حسینی (۱۳۹۶) (۵)، عوامل مدیریتی، منابع مالی و زیرساخت و اماکن ورزشی؛ سابلو و رابرت (۲۰۱۷) (۲۶) و تام دلینز (۲۰۱۵) (۲۸)، مؤلفه‌های دسترسی راحت به اماکن ورزشی، رفت‌وآمد، هزینه عضویت و امکانات؛ آصفی (۱۳۹۷) (۱)، مؤلفه‌های سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی، مالی، قانونی، اطلاعاتی، انسانی و زیرساختی و حفظ اللسان (۱۳۹۵) (۷) مؤلفه‌های تجهیزات ورزشی، مدیریت و برنامه‌ریزی، منابع مالی، امکانات و زیرساخت، منابع انسانی، نهادها و تشکیلات و فناوری و اطلاعات را در توسعه ورزش‌های تفریحی دانشگاه‌ها و جلب مشارکت دانشجویان اثرگذار گزارش کردند که با برخی از عوامل شناسایی شده در پژوهش حاضر همخوانی دارد و همانطور که ملاحظه می‌شود تفاوت‌ها در شناسایی عوامل و تا حدودی اولویت‌بندی آن‌ها است. در پژوهش حاضر، تلاش بر آن بود که همه مؤلفه‌های تأثیرگذار در این زمینه موردبررسی قرار گیرد. بنابراین با توجه به اینکه عوامل سازمانی از جمله عواملی هستند که کنترل کامل آن‌ها در حیطه اختیارات دانشگاه است، توصیه می‌شود که در تدوین راهبردها و سیاست‌های ورزش‌های تفریحی دانشگاه، همه مؤلفه‌ها لحاظ شود.

سطح رفتاری

سطح رفتاری به مفاهیمی اطلاق می‌شود که مربوط به متغیرهای زندگی افراد است و شامل حالات روانی، نگرش‌ها، تصورات، تعاملات، ارتباطات و ... افراد می‌شود و بر ارجحیت فعالیت‌های اوقات فراغت تأثیر می‌گذارد و سبب

سوق دادن افراد و ایجاد تقاضا (نیاز) در آن‌ها برای پرداختن به فعالیت ورزشی می‌شوند (۶). در این پژوهش سطح رفتاری در سه مؤلفه عوامل فردی، تعاملی و ساختاری موردبررسی قرار گرفت. عوامل فردی، عواملی است که با حالات روحی و روانی فرد سروکار دارد و بر اولویت انتخاب فعالیت‌های اوقات فراغت تأثیر می‌گذارد. عوامل تعاملی (بین فردی)، حاصل کنش‌های بین فردی یا رابطه بین خصوصیات فردی، افراد است و بر مشارکت مشترک در اوقات فراغت خاص اثر می‌گذارد و عوامل ساختاری، عواملی هستند که به عنوان عوامل مداخله‌گر بین اولویت اوقات فراغت و مشارکت عمل می‌کنند (۳۰). یافته‌های پژوهش نشان داد، عوامل رفتاری بر توسعه فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی اثرگذار است. این یافته‌ها با نتایج تحقیقات ویلسون و همکاران (۲۰۱۹) (۲۹)، ابوالماجد (۲۰۱۸) (۱۶)، کاترینا و همکاران (۲۰۱۸) (۲۴)، آصفی (۱۳۹۷) (۱) و حفظ اللسان (۱۳۹۶) (۶) همخوانی دارد. این تحقیقات نشان می‌دهد که سطح رفتاری عاملی موثر و تعیین‌کننده بر گرایش افراد به فعالیت‌های ورزشی تفریحی است. اما در تحقیقات حسینی و همکاران (۱۳۹۶) (۵) و الانصاری (۲۰۱۵) (۱۸) این عامل مهم نادیده گرفته شده است. به نظر می‌رسد از آنجایی که کارکرد و تأثیرگذاری عوامل رفتاری در گرو عملکرد مطلوب عوامل سازمانی و محیطی می‌باشد و تا این عوامل به‌خوبی تثبیت نشوند، عوامل رفتاری نمی‌توانند عملکرد و تأثیر خوبی داشته باشند، لذا این تحقیقات با رویکرد مذکور، صرفاً عوامل سازمانی یا محیطی را موردبررسی قرار داده‌اند. در ارتباط با نقش عوامل فردی در توسعه ورزش‌های تفریحی در دانشگاه می‌توان اظهار داشت که نهادینه کردن هر عمل یا رفتاری از فرد شروع شده و با فراگیری در تمام سطوح جامعه اشاعه و استمرار می‌یابد. بنابراین، نقش عوامل مذکور در نهادینه کردن رفتار ورزش‌های تفریحی

در دانشجویان بسیار مهم و اساسی است، چراکه این عوامل زمینه پذیرش و استمرار رفتار فعالیت بدنی و ورزش را در آن‌ها فراهم می‌نماید. همچنین نتایج این پژوهش نشان داد که عوامل رفتاری مؤثر برافزایش مشارکت دانشجویان در ورزش‌های تفریحی دانشگاه به ترتیب اولویت شامل سه مؤلفه عوامل فردی، تعاملی و ساختاری می‌باشد. این نتایج با یافته‌های تحقیقات ویلسون و همکاران (۲۰۱۹) (۲۹) و سوادی (۱۳۹۶) (۱۵) همخوانی دارد. پژوهش‌های حفظ-اللسان (۱۳۹۶) (۶) و بنار (۱۳۹۷) (۲) نشان داد که مؤلفه‌های جمعیتی، روان‌شناختی، رفتاری و ساختاری جزو عوامل رفتاری مؤثر برافزایش مشارکت دانشجویان در ورزش‌های تفریحی دانشگاه می‌باشند. یافته‌های تحقیقات الخطیب (۲۰۱۹) (۱۹) مؤلفه‌های محدودیت زمان و تناسب‌اندام؛ ابوالماجد (۲۰۱۸) (۱۶) کمبود علاقه، بیماری و ناتوانی جسمی، کمبود وقت، نداشتن همراه؛ کاترینا و همکاران (۲۰۱۸) (۲۴)، تناسب‌اندام، تصویر بدن و سرگرمی، تعادل زندگی، ارتباط با دیگران؛ تام دلینز (۲۰۱۵) (۲۸) کسب لذت، نظم و انضباط، زمان و سطح دسترسی به امکانات و آصفی (۱۳۹۷) (۱)، پذیرش، نگرش، انگیزش، آزادی انتخاب، تعهد و ویژگی‌های زمینه‌ای را در توسعه ورزش‌های تفریحی دانشگاه و جلب مشارکت دانشجویان اثرگذار گزارش کردند که برخی از مؤلفه‌های آن‌ها با عوامل شناسایی شده در تحقیق حاضر مشابهت دارد و بقیه مؤلفه‌ها متفاوت‌اند. شاید دلیل آن رویکرد متفاوت محققان مذکور در بررسی علل و عوامل یا تفاوت جامعه مورد مطالعه باشد. هر چند به نظر می‌رسد مؤلفه‌های شناسایی شده در این تحقیقات را می‌توان در سه مؤلفه فردی، تعاملی و ساختاری دسته‌بندی نمود. بنابراین با توجه به نقش بسیار مهم عوامل رفتاری در گرایش افراد به فعالیت‌های ورزشی تفریحی می‌توان اظهار داشت که مدیران ورزش همگانی و تفریحی در دانشگاه می‌بایست

ضمن شناسایی نیازهای جسمانی، روانی و اجتماعی دانشجویان، زمینه‌های ارضای نیازهای مذکور و رشد و شکوفایی استعدادهای آنان را فراهم و تسهیل نمایند. همچنین با توجه به اینکه عوامل رفتاری از طریق آموزش-های صحیح و مناسب، قابل تغییر، اصلاح و تقویت می‌باشند می‌توان از طریق به‌کارگیری روش‌های آموزشی مناسب، سطح آگاهی دانشجویان را افزایش داد تا بتوان از طریق رشد مهارت‌های رفتاری دانشجویان، زمینه‌های مشارکت آن‌ها را در فعالیت‌های ورزشی تفریحی دانشگاه فراهم نمود. در نهایت می‌توان نتیجه گرفت که این مدل به خوبی بیانگر آن است که جلب مشارکت دانشجویان در فعالیت-های ورزشی تفریحی دانشگاه از زمینه‌های گسترده‌ای اثر می‌پذیرد. بنابراین مدیران ورزش دانشگاه به‌ویژه در بخش ورزش‌های تفریحی و همگانی می‌بایست با استفاده از این مدل، درک جامعی از عوامل مهم و مؤثر محیطی، سازمانی و رفتاری حاکم بر ورزش‌های تفریحی دانشگاه و چگونگی تعامل این عوامل با یکدیگر پیدا نموده و در تصمیم‌گیری‌ها و تدوین راهبردها، سیاست‌ها و برنامه‌ها از آن استفاده نمایند.

منابع و مآخذ

۱. آصفی، احمدعلی؛ قنبرپور، امیر. (۱۳۹۷). "مدل عوامل مؤثر در نهادینه کردن ورزش همگانی در ایران". پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، ش ۱۶ (۳۲ پیاپی)، ص ۲۹-۴۶.
۲. بنار، نوشین؛ دستوم، صلاح؛ گوهر رستمی، حمید رضا؛ محدث، فاطمه. (۱۳۹۷). "طراحی مدل توسعه مشارکت ورزشی (مطالعه موردی استان گیلان)". نشریه مدیریت منابع انسانی در ورزش، ش ۲، ص ۲۳۴-۲۱۷.
۳. پارساجو، علی؛ جوادی‌پور، محمد؛ زارعیان، حسین. (۱۳۹۷). "تعیین راهبردهای مشارکت اجتماعی در ورزش همگانی ایران". پژوهشهای معاصر در مدیریت ورزشی، ش ۸، ص ۲۸-۱۳.
۴. جوادی‌پور، محمد؛ رهبری، سمیه. (۱۳۹۶). "شناسایی مولفه‌های مؤثر بر سیاست‌گذاری ورزش همگانی ایران". فصلنامه علمی- ترویجی سیاست‌نامه علم و فناوری، ش ۳، ص ۸۴-۷۵.
۵. حسینی، سید عماد؛ پورکیانی، محمد؛ جامی‌الاحمدی، عبدالرحمن؛ افروزه، علی. (۱۳۹۶). "تعیین عوامل مؤثر بر افزایش مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های بدنی". پژوهش در ورزش تربیتی، ش ۱۲، ص ۱۱۴-۹۷.
۶. حفظ‌اللسان، مهرداد و یداله زاده، رباب. (۱۳۹۶). "تعیین عوامل مؤثر بر سطح رفتاری ورزش همگانی دانشگاه‌های دولتی ایران". مطالعات مدیریت ورزشی، ش ۴۶، ص ۶۸-۵۱.
۷. حفظ‌اللسان، مهرداد. (۱۳۹۵). "طراحی و تبیین مدل توسعه ورزش همگانی دانشگاه‌های دولتی ایران". رساله دکتری، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه ارومیه.
۸. رحیمی، امیرحسام؛ خیامیان، زهره؛ قهرمان تبریزی، کوروش؛ شریفیان، اسماعیل. (۱۳۹۶). "مقایسه عوامل مؤثر بر توسعه ورزش همگانی در خوابگاه‌های دانشجویی". پژوهش در ورزش تربیتی، ش ۱۳، ص ۱۷۵-۱۹۲.
۹. رضوی، سید محمدحسین؛ قره، محمدعلی؛ حسینی، سیدعماد؛ طلایی، رضا. (۱۳۹۷). "تحلیل عوامل رفتاری برنامه‌های راهبردی و عملیاتی ورزش همگانی ایران". مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، ش ۲، ص ۱۰۰-۹۱.
۱۰. صفاری، مرجان؛ احسانی، محمد؛ امیری، مجتبی. (۱۳۹۴). "تحلیلی بر ورزش همگانی ایران با کاربرد مدل یابی معادلات ساختاری". دو فصلنامه پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، ش ۹، ص ۹۴-۸۳.
۱۱. طاهرزاده، جواد؛ نظری، رسول؛ همتی، جمشید. (۱۳۹۹). "ارائه مدل پارادایمی توسعه ورزش همگانی دانشگاه آزاد اسلامی". مطالعات مدیریت ورزشی، ش ۶۱، ص ۱۰۸-۸۵.
۱۲. کریمی، علی. (۱۳۹۶). "ارائه مدل تاثیر عوامل اجتماعی- اقتصادی و فرهنگی بر گرایش دانشجویان به ورزش همگانی". مطالعات علوم اجتماعی ایران، ش ۵۴، ص ۴۶-۳۱.
۱۳. منافی، فریدون؛ رضانی‌نژاد، رحیم؛ گوهر رستمی، حمیدرضا؛ پورکیانی، محمد. (۱۳۹۴). "تاثیر عوامل زیرساختی و مدیریتی بر توسعه مشارکت ورزشی در دانشگاه‌های دولتی ایران". پژوهش در ورزش دانشگاهی، ش ۹، ص ۹۰-۶۵.
۱۴. میرزایی اهرنجانی، حسن؛ امیری، محمد. (۱۳۸۱). "ارائه مدل سه بدی تحلیل میانی فلسفی و زیرساخت‌های بنیادین تئوری های مدیریت". دانش مدیریت، ش ۵۶، ص ۲۱-۳.
۱۵. سواد، مهدی؛ همتی‌نژاد، مهرعلی؛ قلی‌زاده، محمدحسن؛ گوهر رستمی، حمیدرضا. (۱۳۹۶). "طراحی الگوی توسعه ورزش همگانی در استان هرمزگان". فصلنامه مدیریت و توسعه ورزش، ش ۲، ص ۱۰۲-۸۷.

16. Abou Elmagd, M., Usha, T., Abubakr, H.M. & Dhirendra, T. (2018). "Barriers of sports participation in higher education in the UAE". *Journal physical therapy sports medicine*, 2(2), pp: 40-45.
17. Ahmed Laar, R., Shi Shusheng, A. & Ashraffirst, M. (2019). "Participation of Pakistani Female Students in Physical Activities: Cultural and Socioeconomic Factors". *Religions*. 10(11), pp: 2-13.
18. AlAnsari, A., AlHarbi, F., AbdelAziz, W., AbdelSalam, M., ElTantawi, M. & ElRefae, I. (2015). "Factors affecting student participation in extra-curricular activities". *The Saudi Dental Journal*, 28(1), pp: 36-43.
19. Alkhateeb, S.A., Alkhameesi, N.F. & Lamfon, G.N. (2019). "Pattern of physical exercise practice among university students in the Kingdom of Saudi Arabia (before beginning and during college): cross-sectional study". *BMC Public Health*, doi: 10.1186/s12889-019-8093-2.
20. AnjAli, A. & Manish S. (2018). "Perceived Barriers of Young Adults for Participation in Physical Activity". *Current research in nutrition and Food science Journal*, 6(2), pp: 437-449.
21. Frida, K. S., & et al. (2019). "Leisure-time physical activity and participation in organized sports". *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 29(8), pp: 32- 42.
22. Hoe, S. (2008). "Issues and procedures in adopting structural equation modeling technique". *Journal of applied quantitative methods*, 3(1), pp: 76-83.
23. Holt, N.L., & et al. (2017). "A grounded theory of positive youth development through sport based on results from a qualitative metastudy". *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 10(1), pp: 1-49.
24. Katharina, D., Anna K.F., Katharina, R. & Jennifer H.K. (2018). "Students' Motivation for Sport Activity and Participation in University Sports: A Mixed-Methods Study". *Journal of BioMed Research International*, Article ID 9524861, 7 pages.
25. Kline, R. (2010). "Principles and Practice of Structural Equation Modeling (3rded)". New York, THE Guilford Press.
26. Sabelo, A. & Robert, B. (2017). "Sport participation of female university students". *South African Journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation*, 39(2), pp: 163-179.
27. Sargit, S. (2017). "Sport Malaysia: Policies and development strategies for the Populace". *Second International Sport for all Conference*, Tehran.
28. Tom, D., Benedicte, D., Ilse, D. & Peter C. (2015). "Determinants of physical activity and sedentary behaviour in university students: a qualitative study using focus group discussions". *Jornal BMC Public Health*, 15, pp: 28-34.
29. Wilson, O.A., & et al. (2019). "University Students' Negotiation of Physical Activity and Sport Participation Constraints". *Recreational Sports Journal*, 43(2), pp: 84-92.

30. Jackson, E.L. (2005). "Leisure Constraints Research: Overview of a Developing Theme in Leisure Studies". 3-19. in Constraints to Leisure, edited by Edgar L. Jackson. State College, PA, USA: Venture Publishing, Inc.

Designing a model of recreational sports activities for students

Hadi Abdollahifar¹ - Ali Mohammad Safania^{*2} - Mahdi Namazi Zadeh³ - Shiva Azad Fada⁴

1. Assistant Professor of Sport Management, Department of Physical Education and Sport Sciences, Islamic Azad University Damavand Branch, Tehran, Iran

2. Professor of Sport Management, Department of Physical Education and Sport Sciences, Islamic Azad University Science and Research Branch, Tehran, Iran

3. Associate Professor, Department of Physical Education and Sport Sciences, Islamic Azad University Khorasgan Branch, Isfahan, Iran

4. Assistant Professor of Sport Management, Department of Physical Education and Sport Sciences, Islamic Azad University Tehran North Branch, Tehran, Iran.

(Received: 2020/10/21; Accepted: 2021/01/24)

Abstract

Attracting the students' participation in university recreational sports, requires a systematic model and plan. The aim of this study was to design a model of recreational sports activities for students of Islamic Azad University. This research was applied in terms of objectives and was mixed research in terms of data collection, which had an exploratory aim in the qualitative part and a survey strategy in the quantitative part. The statistical population of the qualitative section consisted of managers and faculty members related to the research subject, 22 of whom were selected by purposive quota sampling method. The statistical population of the quantitative section consisted of 381 individuals who were the educational managers in different branches of Azad University. According to the condition of sufficient sample size for factor analysis, 200 of them were selected by stratified random sampling. The method of data collection in the qualitative section was library-based research and data collected through semi-structured interviews up to the point of saturation, and at the quantitative stage, the data collected by a researcher-made questionnaire which face validity was confirmed by experts. The Delphi method was implemented for qualitative analysis of the research variables, and for data analysis, statistical methods of factorial analysis and confirmatory factorial analysis and the goodness of fit indices (Freedman) were used in SPSS and LISREL software. The results depicted that the research model has three behavioral, organizational and environmental levels with 12 components. The model also has a favorable fit. There was no significant difference between the mean ratings of model levels ($P > 0.05$, $\chi^2 = 5.891$). The most important component of behavioral level was structural factors; organizational level, organization and environmental level, economic. This model indicates that student participation in recreational sports at university is influenced by a wide range of areas that should be considered in the development of strategies and policies by relevant managers.

Keywords

Islamic Azad University, Behavioral factors, Organizational factors, Environmental factors, Recreational sport activities, Sports participation.

* Corresponding Author: Email: a.m.safania@gmail.com; Tel: +989120894667